

Valvira

Allasvesiasetuksen soveltamisohje

Ajankohtaista laboratoriorintamalla
4.-5.10.2016 Evira

Ylitarkastaja (FT, kemia) Heli Laasonen

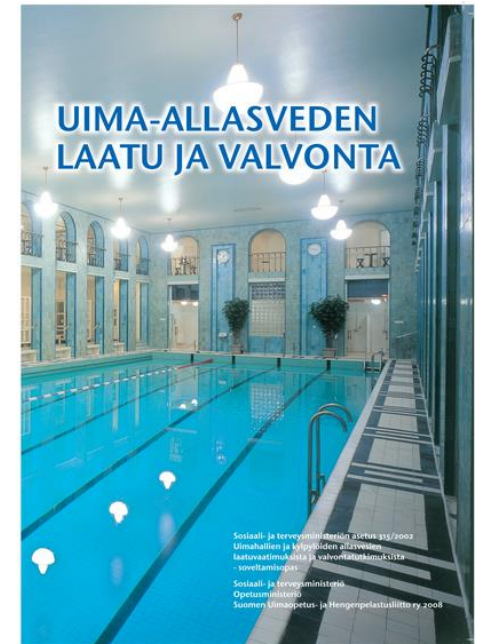
Valvira.fi, [@ValviraViestii](https://twitter.com/ValviraViestii)

Valvira

Allasvesiasetuksen 315/2002 soveltamisohje

- STM:n asetusta uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista 315/2002 - ei muuteta
- Valviran soveltamisohje korvaa vanhan SUH:in myymän oppaan
- Ohje julkaistaan Valviran verkkosivuilla:
<https://www.valvira.fi/ymparistoterveys/terveydensuojelu/allasvesi>

Valvira Tavoitteena

- Selkeä ja ymmärrettävä ohje
- Ohjeeseen on pyritty kokoamaan tavallisimmin esille tulevia asioita
- Esittää hyviä toimintatapoja ja käytäntöjä
- Käyttötarkkailuosiossa on esitetty selkeästi vedenkäsittelyprosessi
- Tuoda esiin toiminnanharjoittajan vastuu toiminnasta

”Uimala, uimahalli, kylpylä, vesipuisto, virkistymis-, kuntoutus- tai hierontalaitos tai muu vastaava laitos”

Muu vastaava laitos = esim. oppilaitosten uima-altaat, Suomen lipun alla purjehtivien matkustaja-alusten altaat, hotellien uima-altaat

- Kaikki yleiset altaat:
  - julkinen tai yksityinen
  - yleisö pääsee maksua vastaan tai vastikkeetta
- Toiminnanharjoittajan (= ylläpitäjän) on järjestettävä olosuhteet siten, että allasvesiasetuksen laatuvaatimukset täyttyvät altaan kaikissa osissa kävijämäärästä riippumatta.
  - kierto, suodatus ja desinfiointi

Ylläpitäjän vastuulla olevat altaat

- Vastuu toiminnanharjoittajalla – ei saa aiheutua terveystaittaa (TsL 2 §)
  - taloyhtiöiden altaat omassa käytössä;
  - altaat, joihin vesi vaihdetaan jokaisen käyttäjän jälkeen;
  - hotellien porealtaat tms. (asiakkaat täyttävät/tyhjentävät);
  - kahluualtaat; sekä
  - vuokrattavat kylpytynnyrit
- Ohjeistettu selkeämmin porealtaita ja kylpytynnyrit sekä kahluualtaat (**omavalvonta**).

Terveydensuojelulaki, 2 § Yleiset periaatteet:

Elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään.

Elinympäristöön vaikuttavaa toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Mitä uutta laboratorion kannalta?

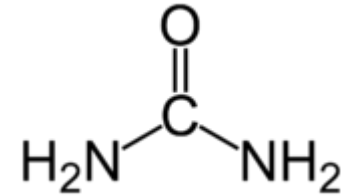
- Ongelmia valvontatutkimusten kloorimittauksissa:
  - Liian pitkä viive analyysin aloittamiseen – kloori haihtuu
→ Tarve luoda yhteiset ohjeet luotettavalle kenttämittaukselle
- Urean määrittämiseen hyväksytään uusi menetelmä viranomaisvalvontatutkimuksiin
  - Entsymaattinen menetelmä
  - Vaatimukset valvontatutkimuksille:
    1. Finaksen arviointi tai akkreditointi
    2. Eviran hyväksyntä
  - **HUOM.** Menetelmän vaihdosta on hyvä informoida valvontayksikköä – ureapitoisuudet ovat suurempia kuin aiemmin.

Valvontatutkimusnäytteiden ottaminen allasvedestä kenttämittarilla (kloori ja pH)

- Hyväksytään kenttämittareiden käyttö valvontatutkimusohjelman mukaisissa määrityksissä (kloori, pH).
  - SFS-EN ISO 7393-1 (vapaa kloori ja kokonaiskloori) analysointi aloitettava kahden tunnin kuluessa näytteenotosta.
→ ei useinkaan ole mahdollista → tarve mitata paikan päällä kenttämittarilla
- Soveltamisohjeen liitteessä kerrotaan vaatimukset mittareille esim.:
  - **kloori:** perustuttava em. standardiin, fotometrinen menetelmä, mittausalue 0,1 - 3,0 mg/l Cl₂
  - **pH:** mittausalue vähintään 6,5 - 8,4
  - **yleisesti:** CE-hyväksyntä, kalibroitava
- Käytön edellytys: **osallistuttava vuosittain vertailumittauksiin**
  - esim. hallissa – kenttämittari vs. laboratorio
  - suositeltavaa on myös osallistua virallisiin vertailumittauksiin (esim. SYKEN Proftest)

Allasveden ureapitoisuus:

- Allasveden laatuvaatimus asetuksessa $\leq 0,8$ mg/l (Koroleffin menetelmä)
- Urean määrittämiseksi allasvedestä ei standardimenetelmiä.
- Perinteisesti käytetty merivesien ureapitoisuuden määrittämiseen kehitettyä Koroleffin menetelmää.
  - Vertailututkimukset ovat osoittaneet, että Koroleffin menetelmällä tehtyjen määritysten saanto on vain noin 50 % urean todellisesta arvosta allasvesissä.
- Urea voidaan määrittää helpompi käyttöisellä entsyymaattisella menetelmällä
  - Entsyymaattisella menetelmällä saadaan oikeellisempia tuloksia, jotka ovat Koroleffin menetelmään verrattuna noin kaksinkertaisia.
- Entsyymaattisen menetelmän laatuvaatimus $\leq 1,6$ mg/l

Fysikaalis-kemialliset laatuvaatimukset

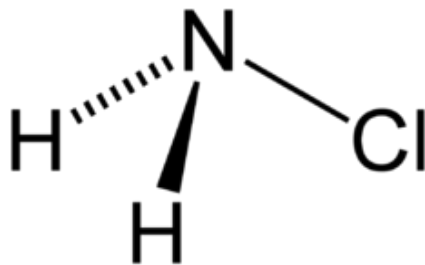
- Sameuden yksiköt FTU, FNU ja FAU ovat rinnakkaistermejä ja suuruudeltaan yhtä suuria
  - asetuksen laatuvaatimus $\leq 0,4$ FTU
- pH-arvo olisi pyrittävä pitämään välillä **6,8 - 7,2**
  - asetuksen laatuvaatimus 6,5 – 7,6
  - vaikuttaa kloorin esiintymismuotoon:
    - matalammassa pH:ssa enemmän tehokkaampaa alikloorihapoketta, HOCl (= tehokkaampi desinfiointikyky)
- jos pH < 6,5 kloori muodostaa klooriamiineja

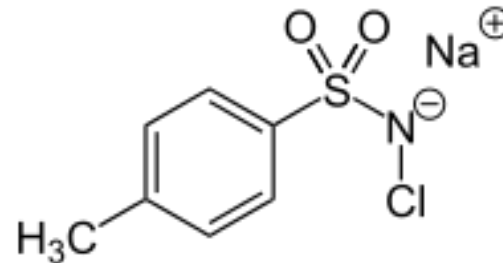

Klooriamiini vs. kloramiini

- Allasvedessä muodostuu klooriamiineja kloorin ja orgaanisen aineksen (hiki ja virtsa) välisessä reaktiossa.

≠

Klooriamiini on ammoniakkin (NH₃) johdannainen
→ vety (H) korvautuu kloorilla

Kloramiini (l. kloramiini T) on rikkiä sisältävä yhdiste, joka on biosidi.

- ns. uimahallihaju

Trihalometaanit

- Trihalometaanien (THM) laatuvaatimus $\leq 50 \mu\text{g/l}$ tarkoittaa kloroformi (CHCl_3) –pitoisuutta
  - vaikka asetuksessa ”Trihalometaanit (THM) kloroformina”
  - klooratuissa vesissä muodostuu pääasiassa kloroformia
  - kloroformi on haihtuvin ja siten todennäköisin veden pinnalla esiintyvä THM-yhdiste
- Menetelmällä pystytään analysoimaan jokainen trihalometaanieriikseen
  - Laboratorion on syytä ilmoittaa testausselesteella kaikki havaitut THM-yhdisteet asiakkaalle

Ongelmia THM-määrityksissä? Missä syy?
heli.laasonen@valvira.fi

Mikrobiologiset laatuvaatimukset

- Heterotrofinen pesäkeluku ($22 \pm 2^{\circ}\text{C}$ ja $36 \pm 2^{\circ}\text{C}$) < 100 pmy/ml
  - Tavanomainen taso < 10 pmy/ml
- *Pseudomonas aeruginosa* - ei osoitettavissa/100ml
  - **Jos bakteeria havaitaan, laboratorion testausselesteella on ilmoitettava pitoisuus ”pmy/100 ml”**
  - Myös muut *Pseudomonas* -bakteerilajit (esim. *Pseudomonas Putida*) syytä ilmoittaa

SY: kuvaa terveydelle haitallisten mikrobien kasvua suosivia olosuhteita allasvedessä ja uimahallitiloissa

- Eivät kuulu säännölliseen valvontaan
→ tarvittaessa esim. laatuvaatimukset ylittyvät toistuvasti, epäiltäessä vesiepidemiaa
  - *Legionella pneumophila* (alle 1 pmy/100ml)
  - Norovirukset
  - Mykobakteerit
  - *Staphylococcus aureus* (alle 1 pmy/100ml)
    - suositellaan määritettäväksi vauvauintialtaasta
    - ei std-menetelmää
    - voi käyttää kalvosuodatusmenetelmä ja elintarvikeanalytiikan elatusaineita
  - Alkueläimet
  - Suolistoperäiset enterokokit
    - suositellaan määritettäväksi vauvauintialtaasta

Allasvesiasetuksen ulkopuolisten altaiden mahdollisia tutkimuksia:

Kylpytynnyrit:

- Heterotrofinen pesäkeluku 22 ja 36 °C
- *Pseudomonas aeruginosa*
- Klooripitoisuudet (jos kloori desinfiointi)
- pH
- sameus

Kahluualtaat* leikkipuistoissa (verkostovesi):

- *Escherichia coli* (alle 100 pmy/100ml)
- *Suolistoperäiset enterokokit* (alle 200 pmy/100ml)
- *Pseudomonas aeruginosa* (ei osoitettavissa/100ml)
- *Koagulaasipositiiviset stafylokokit* (alle 1 pmy/100ml)

* [Takala et al. "Leikkipuistojen kahluualtaiden veden hygieeninen laatu Helsingissä vuosina 2013-2014", Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisu 22/2014.](#)

5 § 2 mom.

”...Muun kuin kunnan terveydensuojeluviranomaisen suorittaman näytteenoton laatu tulee kunnan terveydensuojeluviranomaisen varmistaa satunnaisilla rinnakkaisnäytteillä.”

TULKINTA:

- Tilanteen vaatiessa viranomaisen voi varmistaa rinnakkaisnäytteillä, jos esimerkiksi on syytä epäillä virheitä näytteenotossa.
- Viranomaisen toimesta varmistukseksi otetut rinnakkaisnäytteet ovat TsL 29 §:n mukaisia säännöllisen valvonnan näytteitä, joista on perittävä maksu.

Valvontatutkimusnäytteen ottaminen

- Näytteenotto-ohje päivitetty (samalla myös terveydensuojelun valvontaohjeiston näytteenotto-ohje päivitetään)
- Näytteenottokohta kirjataan valvontatutkimusohjelmaan – valvontatutkimusohjelman mukaisia näytteitä otetaan vain **1/allas**.

Näytteenottopaikat valvontatutkimuksissa vs. käyttötarkkailussa:

Valvontatutkimusnäyte:

- otetaan altaasta
- paikka määritettävä valvontatutkimusohjelmassa

”LIKAISINTA VETTÄ”

Käyttötarkkailunäyte:

- otetaan poistovedestä, yleensä automaattisen mittalaitteen näytevesiventtiilistä
- Voidaan verrata automaattisen mittalaitteen lukemaan.

Valvontatutkimusnäyte kenttämittarilla

- Näyte otetaan allasvesiasetuksen mukaisesta kohdasta (eli siitä kohdasta missä vedenlaadun arvioidaan olevan huonointa)
  - Valvontatutkimusnäytteiden näytteenottokohdat kirjataan valvontatutkimusohjelmaan.
- Näyte mitattava samana päivänä viranomaisnäytteenoton kanssa
- Tulokset on ilmoitettava mittauspäivänä terveydensuojeluviranomaiselle

HUOM. Jos tulos ei täytä allasveden laatuvaatimuksia on tehtävä välittömästi ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle

Valvira

Työryhmä:

- tekninen asiantuntija Ilpo Johansson Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry;
- Timo Erkkilä Uimahalli- ja kylpylätekninen yhdistys ry;
- mikrobiologi Seija Kalso MetropoliLab Oy;
- siivouspäällikkö Elina Lähdeaho Urheiluhallit Oy;
- projektipäällikkö Marita Koskinen Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelut Oy Servi;
- päätoimittaja Tarja Valkosalo SSTL Puhtausala ry;
- neuvotteleva virkamies Jarkko Rapala (sij. Raili Venäläinen) STM;
- ympäristöterveysneuvos Kaisa Mäntynen Valvira;
- ylitarkastaja Heli Laasonen Valvira